

GAZETA

DE TRANSILVANIA.

ANŞA

(КЪ ПРЕАНАЛТА ВОИЕ)

АЛ VII-ЛЕА

N° 95.

Brashov, 27. Noemvrie.

1844.

АРТИКОЛ ЛНЧЕПЪТОРІЪ.

Жърнале ле поастре ши челе цертмане
din Брашов.

Челе треі фоі немцеџі din Брашов, каре стаџ тот сџнт о редакџіе, прекџт лн апиі де кърџнд грекџџі, аша маі вџртос лн семестрџа ачеста din зртџ аџитарџ маі мџлте лџкрџрі, каре де ши аџ нџмаі интерес наџіонал съесек лн сенсџл чел маі стріне, пот лнсъ фі маі кърџнд саџ маі тџрџџ де зп таре интерес ценерал патриотік, іџр позіџіа Ротџнілор колџкџиторі къ Сасіі о атінг лн мџлте кіпџрі ши пџнтџрі. Лнтре обіектеле десџџтџте асџеліџ лн зіселе фоі немцеџі нџмџрџт маі деапроапе: Казса ротџно-съсаскџ порніџ де епіскопіі ротџнеџі лн нџмеле ротџнімеі; — планџа де а маі адџче лнтре Сасі колоніі цертмане din Цертманіа ши а да саџ а вінде ачелора пџмџнтџа че ар маі фі аічі не ла поі де кџпріне орі де кџмпџрат дела алџіі, лн каре прівіонџ с'аџ ши лнчепџт негоџіаџіі къ реџеле Віртемберџіі; — казса діџрнемор (лефілор), че траг депџтаџіі съсеџі лн времеа діетеі саџ ла адџнареа наџіоналџ семестралџ din Сівіџ; — віиторіџл Сасілор лн Трансілваніа; — реформареа шкоалелор съсеџі ши алтеле кътева де интерес маі съвордінат.

Дџпџ о есперіонџ де маі мџлџі ані ши не сіџџра зртџ а історіеі лндрџснїт а зіче, къ пџмџнтџа лџкџїт де Сасі лн Трансілваніа къ тоате інстїџџііле ши къ тоате рапортџріле лџї кџтрџ челелалте наџіі, кџтрџ гџверн ши кіар кџтрџ церіле вечіне аџ фост ши есте плїп де лнвџџетџрџ пентрџ поі тоџі. Кџм нџ? Дп тіџ попор стрекџрат аічі де ані шепте сџте din фџндџл ши din зпгџџріле Цертманіеі се орџанізаџ ши се ашаџ къ о констїџџіе din челе маі ліберале, къ констїџџіе демократікџ лн лџвптрџ, кареа лнсъ тотдеодатџ лн лнгрџдіа віне пентрџ тоате ісвіріле din афарџ. Кџ тоате ачестеа с'ар пџреа, къ фоіле поастре ротџне лн времіле ачестеа се интересеаџ преа пџџін де зпеле десџатері але фоілор немцеџі, каре атінг ши не ротџніме лнтр'о мџсџрџ лнсемџтоаре. Аша аксіомеле Дрџлї С. лн Blaetter Nr. 46 ши 47 лнвџрџстате поате ши фџрџ воіеа Длї де дџџ треі іпотеџе історіче ши поліџіче фоарте славе, прїп каре вреа а денера Ротџнілор тот фелїџа де дрептџрі поліџіче ши вреа сџ не факџ а креде, къ ротџнімеа пџлџ акџта п'аџ преџіне дрептџрі, чї нџмаі епіскопіі лор,

кџрора іарџш лнтр'о потџ воіеџе а ле денера дрептџл де а се тіџла епіскопі а ротџнілор зпїџі саџ неџпїџі, мџкаркџ діпломеле лор колаџіонале ши кіар леџіле векі але патриеі сџнџ не нџме де епіскопі ротџнеџі (спр. п. Апр. П. I. тіг. 8 арт. I.); аша планџа де а маі кіема лн Трансілваніа колоніі нџџ немцеџі ши а ле ашеџа лн ачестџ парте а Трансілваніеі че аре попџлаџіе маі деасџ деџџт орі каре алта лн кџпрінеџа еі; аша алтеле маі мџлте мерїта къ адеџџрат тоатџ лџареа аміпте, кареа редакџіа ротџнеаскџ леаџ ши даџо не кџт і се чере ка дела о фїе аї ачестеі патриі атџт де сџџтне пентрџ дџнса. Лнсъ оаре нџмаі Редакџіа ера ши есте даџоаре алџа кондеїџл а мџлџ лн нїџе каџсе тџіетоаре лн віаџа ши лн віиторіџл пострџ а тџџорор? Кџм? о Редакџіе сџ фїе осџндіџтџ а скоате къ деџетеле сале кастаніі din спџџ не сеаџа тџџорор? Адіџк Редакџіа сџ апџче рола тџџорор, каріі даџк п'ар сіпџі ши еі лн сџфлетџа лор стрінеа даџоріонџ де а кџџета, а ворџі ши а скріе лн интересџа зпџї попор серіман, din а кџрџї сіп аџ ешіт, ар фі — сџ о џіе ачестеа — нїџе тіпшеі вџнџџторі? Іатџ пріџіна пентрџ кареа поі ачі ла ватрџ хотџрџсерџт а пџзі оарешкџт о тџџере атџт лн прівіонџа тџџорор къте аџ ешіт нџнџмаі лн фоіле немцеџі din патрие, кът ши ачелор каре с'аџ пџлїкат лн зпеле жџрналџе файмоасе де афарџ, кът лн Газета зпіверсалџ де Аврџсџрг лн вара треџџт прїп преотџа съсесек Дрџл Рот асџпра лџї Лџкач ши іарџш лн Газета де Колоніа ш. а. ш. а. Ам фост адеџк конвінші: зптеі, къ каџселе тарі наџіонале нџ се пот десџџрка ши деслџші нџмаі къ о чеартџ дџџ жџрналістїкџ ла зп попор, пентрџ каре нџ с'аџ скріе нїчі о карте асџпра релџџілор лџї поліџіче, кът с'аџ скріе Съсімеі о мџлџіме, — ла зп попор, че нџші кџпоаџе історіа са din віна времілор ши не жџмџџтате din віна са кіар, ши а дџа къ сіпџџрџл глас а зпелї редакџіі ар фі нџмаі стрігаре лн пџстїџ, даџк нџ се интересеаџ ши алџіі де кџтаре каџсе, каре сџнт лн тішкаре, прїп зртаре къ ачелеіаш і се кџвеніа а пџнді, къ кътџ лџаре аміпте сџнт оаменіі поџџріі асџпра лџкрџрілор каре не атінг віиторіџл; нџ кџтџа поі не лџсъџт ка ши пџнџ акџта лн воіеа зрсітеі; нџ кџтџа аџцентџт ка сџ не каџџ діпломџ ши вџкџџџрі вџне din чер; нџ кџтџа кредет, къ вор вені алџіі, ка сџ не спеле де негрџл преџџс лн каре ле плаче зпора а не кџџџнда,

къ ам къцета певънеще, къ ам къцета сіле реле ші алтеле ка ачестеа, къ каре еі въ-деск саѣ къ не къпоск фоарте рѣѣ, саѣ къ воіеск а не знімі къ тіжлоаче печінстїте, къ тіжлоаче де препѣс. Че ведем? Къте гла-сѣрі се дналѣ ла поі? Ах. . — Ла алте паціі зп обїект, о матерїе, о десват ші о черн дїн тоате пѣрціме маі мѣлці іпші, пѣ-пѣ кънд ла поі пѣ се рїдікѣ зпѣл.

Фїе ачестеа зісе ачі спре дндрептаре дн окїі ачелора, карїі сѣпт педрентїі десѣл, де а чере дела Редакціе, ка пѣмаі сїпгѣрѣ дѣнса сѣ спрїжїне тоате фортѣнеме амерїн-цетоаре, карїі пічі одатѣ пѣ шїаѣ пѣтѣт фаче тѣкар змѣрѣ де ідеѣ деспре пелѣмѣрате ал-те грѣтѣдїі шї деспре рапортѣл чел неспѣс де делїкат, дн каре Редакціа віне де о сѣтѣ орї песте ап, карїі пѣ дїіѣ, къ о редакціе ка-реа есте днсѣрчїнатѣ а лѣбра шї а остепї дн інтересѣл ромѣпїмеї днтреціі, пѣ поате къ тот прїлежѣл пѣне ла о парте фолосѣл комѣп пентрѣ інтересѣл зпелї пѣрці де ромѣ-пїме лѣкѣїтоаре къ Сасїі, знде шї алѣмелїз се аѣлѣ респектїве чеї маі пѣдїпї чїтїторї, — карїі днсѣршїт пѣ сокотеск, къмкъ пентрѣ ка сѣ подї фолосї віне прїп фой пѣвлїче, се чере неапѣрат о прегѣтїре пѣтрѣзетоаре прїп кѣрціі вѣне тіпѣрїте шї чїтїте къ дн-кордаде, іар пѣ пѣмаі ка де модѣ фѣрѣмоасѣ.

TRANSLVANIA.

Брашов. Дн 26. Ноемвріе се дїнѣ аїчі сѣпт прешедїнда Длѣї жѣде прїмарїз Іосїф де Вендел о адѣнаре де інтерес мѣлѣт към-пѣнїторїз, днтрѣ каре дела депѣтадїї челеї дїн зрѣмѣ адѣнѣрїі ценерале націонале (зпївер-сїтате) се прїмі рапорт асѣпра лѣкѣрѣїлор, дїн каре се пот днтпѣртѣшї ачестеа: 1. Дн прївїнда сенаторѣлѣї Ваїрїх дїн Сїгїшоара, кърѣїа Д. к. гѣверн іаѣ порѣпчїт сѣпт пер-дереа лѣфеї ашї фаче опїнїа дїнтр'о комїсіе дела Брашов дн лїмѣва зпгѣреаскѣ, іар пѣ дн чеа петцаскѣ, зпїверсїтатеа дн зрѣтареа черерїі маїстратѣлѣї дела Сїгїшоара ащер-пѣ о рѣгѣтїнте кѣтрѣ Маї. Са Домпїторїѣл спре а авате пе вїїторїз ачестѣ преа адѣпкѣ кълкаре де дрепт ал паціеї сѣсесїі шї а опрї, ка дн вїїторїз дн пѣтѣпѣт сѣсеск сѣ се трї-тїцѣ пѣмаї комїсарї сасї. 2. Черереа Бістрї-ценїлор де а се адѣна зпїверсїтатеа пѣмаї о-датѣ пе ап пѣ фѣ прїмітѣ къ къвѣнт, къ то-кѣма дн тімпѣрїме ачестеа с'ар чере маї къ дѣадїнсѣл конѣпѣтѣїреа днтрецеї пації. 3. Се рапортѣ, къ зпїверсїтатеа ар фї хотѣрѣт 37 процесѣрї (маї маї) шї къ пентрѣ кѣртїчіка Длѣї професор І. К. Шѣлмер скрїсѣ асѣпра кѣсесї Ротѣнїлор ар фї дат 50 галбенї днп. ка опорар шї ар фї тіпѣрїт 1500 есемпларе дїн ачееаш тот къ келѣналѣ дїн каса націо-налѣ, каре апої с'аѣ днтпѣрїт гратїс. Дѣпѣ ачестеа венїрѣ пе тапет десватерї політїче, адекѣ: 4. Комѣпїтатеа дїн Брашов вотасе дн Мартїе а. к. о адресѣ де мѣлѣтїтїѣ Дрѣлї (стреїн) Франціск Шѣселка, каре непоѣтїт де нїмїні аѣ апѣрат дн о карте а са къ ма-ре рѣвнѣт націоналїтатеа Сасїлор дїн Трансїл-ванїа; авѣма се черѣ ка паціа днтреагѣ сѣ факѣ асемеѣеа адресѣ де мѣлѣтїтїѣ, дар се

аѣлѣ, къ проїекѣл ар венї преа тѣрзіѣ. 5. Пентрѣ стїпендїїме, каре се даѣ стѣдендїлор пе ла зпїверсїтѣдїї стреїне се череа о пѣвлї-каре маї тімпѣрїе. 6. Пентрѣ ревїзіа шї пре-лѣкѣрареа Статѣтелор сѣсесїї къ тоате амѣ-рѣптеле каре се дїн де ачелеаш фѣ днсѣр-чїнат Д. Іосїф Трашш дїректорѣл де поліціе дїн Брашов. 7. Д. к. гѣверн словозїсе зп інтїнат, прїп каре дндатореаѣл пе зпїверсїта-теа паціеї сѣсесїї а трїміте копїі аѣтентїче дѣпѣ тоате хрїсоавеме допаціонале дн пѣте-реа кърора ва фї стѣпѣнїнд фѣрѣмоаселе мо-шїї (кътева сате) пѣміте але челор шепте жѣдеде, ка сѣ се днтпѣртѣшаскѣ сїстематї-чеї депѣтадїї апѣзате де діетѣ, ка ачестеа сѣшї деа пѣререа асѣпра дрептѣлѣї къ каре Сасїі стѣпѣнеск ачеле мошїї, дѣпѣ че асе-менеа деслѣшїре о черѣсерѣ дн діета тре-кѣтѣ депѣтадїї комїтатѣрїлор Бѣлградѣлї де сѣс шї а Четѣдеї де валѣтѣ. Дар зпїверсїта-теа рѣзіматѣ тот пе темейрїле адѣсе дн діета дела 1841 денегѣ черѣта днтпѣртѣшїре а зіселор докѣменте.

Брашов. Дн 5. Дек. сеара фѣсерѣм прївїторїї зпелї серѣвѣрї школастїче ла цїппа-зіѣл латїнеск де аїчі дн чїнстѣа Есселендїеї Сале Домпѣлїі епїскоп р. католїк Ніколае Ковач де Тѣшпад къ прїлежѣл зілеї сале опомастїче. О ілѣмінаціе ла школі, мѣзікѣ шї кътѣрї шї чѣвїнте рогїте дн маї мѣлте лїмѣї конѣстареѣ адѣнка рекѣноціпцѣ а шко-ларїлор кѣтрѣ пѣтерпїкѣл лор патрон шї дн парте фндатор а пѣмітелор шкоале. Тоатѣ ачеа серѣваре се фѣкѣ сѣпт деапроапе прїве-гїере а Длѣї авате Антонїе де Ковач ажѣтат де DD. професорї.

Пентрѣ статїстїка прїнсорїлор. Дн зпѣл дїн Нрїї ачестеї фой сѣѣ фост спеціфї-кат пѣмѣрѣл крїміналілор шї а алтор вїно-вадї дїн Брашов шї цїнѣт дела 1834 пѣлѣ ла 1843 дѣпѣ протоколѣл темпїдеї дїн Бра-шов. Атѣпчї днсѣ о днтпрецізраре се тре-кѣсе къ ведереа: деосевїреа пѣтѣптенїлор лѣкѣїторї дн дїстрїктѣл Брашовѣлї де вїно-вадїї стреїні дїн алте цїнѣтѣрї шї комїтатѣрї. Дн прївїнда ачестеа рѣврїчеле дѣпѣ ачелаш протокол ар фї ачестеа:

Фелїѣл вінеї, вѣрѣапї, фемеї, дїн дїстр. стреїні, сѣма.					
Бѣгїанї	19	5	15	9	24
Бѣгїанї де прѣпчї	2	14	14	2	16
Фѣрї де каї	257	1	193	65	258
Алді фѣрї	353	204	343	214	557
Ходї спѣргѣторї	34	2	29	7	36
Лотрї де фѣртѣрї	7	3	7	3	10
Апрїнѣторї	10	9	11	8	19
Вїні поліціенедїї	1056	287	741	602	1343

Ачестеа ка адаос ла челе пѣвлїкате къ алт прїлеж ле прїмірѣм дїн мѣпѣт офїціалѣ.

— Пентрѣ спїтал. Дн апѣл мїлїтѣ-реск 184^{3/4} (дїн Ноемвріе пѣлѣ дн Ноем-вріе) інтрарѣ дн спїталѣл орѣшан де аїчі 247 волпавї сѣпт кѣрѣ, дїн карїі фѣсерѣ: 208 вѣрѣапї шї 39 фемеї, іар дѣпѣ реледе 132 католїчї, 74 протестандї, 24 реформадї, 16 греко-пезнїці шї зп еврей. Дїн ачещїа ешї-рѣ 224 вїндекадї, 8 рѣмасерѣ дн кѣрѣ шї мѣрїрѣ пѣмаї 15. Днтпрецізрареа дїн зрѣмѣ,

